

سعید قرینسی

عضو گروه تولید برنامه‌ی درسی ملی

گرچه از زمان دایر شدن مدارس به سبک جدید در کشور ما بیش از صد سال می‌گذرد و در این دوره طولانی همواره کلاس، درس، کتاب، معلم، مدیر و مدرسه وجود داشته و افراد شایسته‌ای نیز در این نظام تربیت یافته‌اند، اما هیچ‌گاه مجموعه آموزشی و ارزش‌یابی در نظام آموزشی مبانی، رویکرد، اهداف، محتوا، روش‌ها و شیوه‌های تدوین و ارائه نشده است. وجود این خلأ مسئولان سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی کتاب‌های درسی و کمک‌آموزشی را که برعهده دارد، بر آن داشت که در فکر تهیه نقشه‌ای جامع برای برنامه‌های درسی و نظام برنامه‌ریزی درسی باشند و سندی تحت عنوان «برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» تولید کنند.

در کنار این سند، سند دیگری نیز تحت عنوان «سند تحول راهبردی آموزش و پرورش» تولید شده است که هر دوی این اسناد، در راستای ایجاد تحول در نظام آموزشی و ارتقای کیفیت یاددهی - یادگیری تهیه شده‌اند و تربیت انسانی‌هایی با ویژگی‌های برتر از وضع موجود در این جا قصد ما بررسی محتوای این اسناد و توضیح و تشریح جزئیات آن‌ها نیست، بلکه هدف اشاره مختصری است به آنچه این اسناد از معلمان انتظار دارند و کوشش‌هایی که معلمان باید برای تحقق بخشیدن به این اهداف انجام دهند تا آن تحول بنیادین که مورد انتظار همه ماست، اتفاق افتد و نظام آموزش راه پویایی و تکامل را در پیش گیرد.

از جمله مهم‌ترین پیام‌های برنامه درسی ملی، تغییر در اهداف و شیوه‌ها و روش‌های آموزشی است، به طوری که نظام آموزشی بتواند انسان‌هایی متفکر و اندیشه‌ورز، با ایمان و معتقد به مبانی دینی، متخلق به اخلاق پسندیده، دارای علم و بصیرت و اهل کار و عمل تربیت کند و به جامعه تحویل دهد. لازمه تحقق چنین اهدافی، تغییر در برنامه‌ها، روش‌ها و دیدگاه‌هاست و این همه به دست معلمان قابل اجراست. معلمان هستند که در کلاس‌های درس به عنوان کارگردان صحنه باشکوه تربیت و انسان‌سازی، دانش‌آموزان را در اجرای نقش‌های منحصر به فرد خود راهنمایی و کمک می‌کنند.

اگر قرار است فرایند تفکر و اندیشه‌ورزی جای روش آموزش مستقیم را بگیرد، اگر قرار است ایمان و اخلاق محور تربیت دانش‌آموزان باشد، اگر علم، عمل، تولید فکر و خلاقیت از دانش‌آموزان مورد انتظار است، همه و همه باید به دست معلمان و در کلاس‌های درس اتفاق افتد.

اکنون سؤال این است که چه معلمانی و با چه ویژگی‌هایی قادر خواهند بود این نقش بی‌بدیل را اجرا کنند و این هدف‌های باشکوه را تحقق بخشند؟ پاسخ روشن است: معلمانی که خود دارای ایمان، انگیزه، خلاقیت، علم و مهارت باشند. بدیهی است که این توانایی‌ها خود به خود در کسی به وجود نمی‌آید، بلکه

برنامه درسی ملی و لزوم آمادگی معلمان

باید برای کسب آنها کوشش و تلاش کرد و ما بر این باوریم که معلمان ما چنان همت و اراده‌ای دارند که اگر در خود ضعفی در این زمینه‌ها ببینند، به سرعت آن را برطرف سازند و قوت و توانایی را به دست آورند.

واضح است که یکی از نیازهای اولیه معلمان برای جبران کمبود علمی و مهارتی خود، آموزش است. تحول در شیوه‌های تدریس، به آموزش نیاز دارد. اما این آموزش را از کجا باید دریافت کرد؟ اگرچه مسئولان آموزش ضمن خدمت تلاش‌های قابل تقدیری برای فراهم کردن امکانات آموزش معلمان انجام می‌دهند، اما همیشه نمی‌توان به انتظار برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت چشم دوخت. امروزه با وجود منابع غنی که در زمینه‌های گوناگون در دسترس است و تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات که کارها را آسان کرده، به انتظار برگزاری کلاس نشستن، به معنی از دست دادن فرصت‌هاست. باید آستین‌ها را بالا بزنیم، از همه امکانات موجود حداکثر استفاده را به عمل آوریم و برای ارتقای دانش و مهارت خود حرکت کنیم. خوشبختانه مجلات رشد در این زمینه پیشگام بوده‌اند و در سال‌های گذشته، با ارائه مقالات متعدد در تمام زمینه‌های مورد نیاز معلمان، از جمله برنامه‌ریزی درسی، شیوه‌های نوین تدریس، شیوه‌های ارزش‌یابی و استفاده از تکنولوژی‌های جدید، مجموعه‌ای غنی از موضوعات آموزشی مناسب را برای معلمان فراهم کرده‌اند. نگاهی به مجلات رشد تکنولوژی آموزشی، مدرسه فردا، مدیریت مدرسه، آموزش ابتدایی و آموزش راهنمایی تحصیلی، گواه این ادعاست.

از سهل‌الوصول‌ترین منابع مطالعه برای کسب دانش و مهارت‌های اندیشه‌ورزی، همین مجموعه مقالات مجلات رشد، به خصوص مجله رشد تکنولوژی آموزشی است که می‌تواند سرنخ‌ها را به دست معلمان دهد و جرقه‌های اولیه را در ذهن آنها ایجاد کند. معلمان و مدیران پیشگام که به توسعه و کاربرد فرایند اندیشه‌ورزی و تفکر در نظام آموزشی علاقه دارند، بهتر است نخست در سایت دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی (www.talif.net) با چشم‌اندازها، اهداف و راهبردهای یاددهی - یادگیری برنامه درسی ملی آشنا شوند و آن‌گاه به سایت دفتر انتشارات کمک آموزشی (www.roshdmag.ir) مراجعه کنند و مقاله‌های هماهنگ و همسو با انتظارات برنامه درسی ملی را مورد مطالعه قرار دهند. به این ترتیب، معلمان و مدیران مدارس می‌توانند با آگاهی و بصیرت کامل، خود را برای اجرای برنامه‌های درسی و تربیتی جدید که از مهرماه سال آینده شروع خواهد شد، آماده کنند. ان‌شاءالله